

नमुना प्रश्नपत्र २०७८

नेपाली (ऐच्छिक)

कक्षा : १२

पूर्णाङ्क : ७५

समय : ३ घण्टा

विद्यार्थीले सकेसम्म आफ्नै शब्दमा उत्तर दिनुपर्ने छ ।

समूह 'क'

तलका प्रश्नको छोटो उत्तर दिनुहोस् : $४ \times ५ = २०$

१. तलको कथांश पढी सोधिएका प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् :

रने गएको सुनी पछ्यौराबाट मुख झिकी सेतीले हेरी । स्वार्ल्याड स्वार्ल्याडको आवाज भन् भन् सुस्त हुँदै गयो तर रनेको लामो गर्दनमा गलबन्दी नाचेको उसको आँखामा घुम्न थाल्यो र “मलाई एउटा कुराको सन्तोक भो” भन्ने बोली उसको कानमा गुँज्छ छोडेन । उसको कलेजाका खाटाहरू उप्के । अधि रनेले कुरा गर्दा पनि नगिरेको आँसुको बलिन्द्र धारा छुट्यो । आवाज सुनिन छोड्यो, रने देखिन छोड्यो, तैपनि सेतीले आँसु नपुछी एकनाससँग उतै हेरिरही ।

(क) रनेकी पत्नी सेतीको कस्तो मनोदशाको चित्रण गरिएको छ ?

(ख) प्रस्तुत कथांशमा कस्तो रसभाव व्यक्त भएको छ ?

२. तलको कवितांश पढी सोधिएका प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् :

जहाँ

हरिया हरिया पहाडका फरिया

अलिक तल सारेर

निर्मल, स्वच्छ र न्यानो घाममा

हिमालले सधैं ढाड सेकेको हुन्छ

म जति टाढा भए पनि त्यो मेरो देश

सधैं मेरो मनले

सपनामा पाइला टेकेको हुन्छ ।

(क) प्रस्तुत कवितांशमा प्रकृतिलाई कसरी मानवीकरण गरी देखाइएको छ ?

(ख) माथिको कवितांशमा कुन अलङ्कारको प्रयोग भएको छ ?

३. तलको निबन्धांश पढी सोधिएका प्रश्नको छोटो उत्तर दिनुहोस् :

अस्तिसम्म नालुको जुत्ता लाएर आलु बेच्न जाने तालु खुइलिएको कालु साहुलाई अहिले ठालु भयो भन्दैमा महापुरुष कसरी भयो भन्नु ? भन्ने तर्क पनि आउला, तर ऊ लघुपुरुष हुँदो हो त लक्ष्मीले कसरी पत्याउँथिन् ! स्वाँठ भएर अरूलाई लछार्ने भए पनि, ट्वाँट पिएर सडकमा पछारिने भए पनि क्याँट भएपछि महाजन नै गनिन्छ । यसको क्याँट कताबाट कसरी बटुलियो भन्नेतिर किन सोचिरहुँ ? यसरी भित्र भित्रका कुरा खोतल्ने हो भने कसका के के देखिन्छन् के के !

(क) कालु साहुलाई महापुरुष मान्न सकिने आधार के के छन् ?

(ख) प्रस्तुत निबन्धांशमा कस्तो व्यञ्जना अभिव्यक्त भएको छ ?

४. तलको आत्मजीवनीको अंश पढी सोधिएका प्रश्नको छोटो उत्तर दिनुहोस् :

यो के भयो अरूको संस्मरणमा बाँचेको मेरो अनुभूतिहीन अनुभूति । मलाई लाग्छ मेरो बाह्र वर्षको उमेरदेखि नै त्यो भयानक रातो भुसिल्लिकरा जस्तो प्रतीक बोकेको अनुभूति मेरो मानसिकताले भोल्न थालिसकेको थियो भने शरीरले त्यही भयानक भुसिल्लिकरा चपाउनुको जस्तो कष्टमय अनुभूति । मानसिक, शारीरिक दुवै रूपमा मैले असाधारण कष्टमय क्षणहरू बाँचेकी छु, त्यसैले मैले बाँचेको जीवन एउटा जटिलतम् जीवनको परिभाषा हो ।

(क) प्रस्तुत अंशमा म पात्रले बाँचेको जीवनको कस्तो अनुभूति व्यक्त भएको छ ?

(ख) माथिको अनुच्छेदा प्रयुक्त भाषिक विशिष्टता लेख्नुहोस् ।

समूह 'ख'

तलका कुनै तीन प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् : $3 \times 5 = 15$

१. आधुनिक नेपाली कथाको यथार्थवादी धाराका प्रमुख विशेषता उल्लेख गर्नुहोस् ।
२. वीरधाराका नेपाली कविताका मुख्य विशेषता उल्लेख गर्नुहोस् ।
३. नेपाली समालोचनाको मुख्य मुख्य धाराको चिनारी दिनुहोस् ।
४. आधुनिक नेपाली उपन्यासको आदर्शोन्मुख यथार्थवादी धाराका प्रतिनिधि स्रष्टाका बारेमा लेख्नुहोस् ।

समूह 'ग'

तलका कुनै दुई प्रश्नको भाव विस्तार गर्नुहोस् : $2 \times 5 = 10$

१. आगो आज उठी सक्यो भुपडिमा बन्दै गई उन्मना
हाम्रो के अब भुक्न सकछ र यहाँ विज्ञानवादी फणा ?
उठ्दै छन् हंसिया, हलो र खुकुरी खुर्पी खुँडा बन्चरा
उठ्दै छन् नवचेतना सजग भै आत्मा भएका दरा ।
२. दैवीप्रकोपको अधिलिखित नतमस्तक शिविरमा मानिसको स्वासप्रश्वाससमेत सुस्ताइरहेको थियो । एउटा मानिसको व्यथा अर्को मानिसको व्यथामा मिसिएर एकाकार भएको थियो ।
३. महानता र नीचता जीवनका दुई जीवनपद्धति हुन् ।

समूह 'घ'

तलका कुनै एक प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् : $1 \times 6 = 6$

१. मसान नाटकमा कस्तो नारीवादी चिन्तन प्रस्तुत गरिएको छ ? समीक्षा गर्नुहोस् ।
२. तलको 'दोस्रो बाटो' कथाको घटनाक्रमलाई मूल कथाका आधारमा क्रम मिलाई लेख्नुहोस् :
 - म पात्रले आफूलाई छोडेर जाने पतिलाई त्यागी छोराछोरीको भविष्यका लागि दोस्रो बाटो रोज्नु
 - म पात्र आफ्ना श्रीमान् प्रकाशको कुरालाई कुनै वास्ता नगरी गाउँ जाने तरखर गरिरहेकी
 - विवाहपछि म पात्रको श्रीमान् प्रकाशसँग खटपट सुरु भएको
 - म पात्रले पनि आफूलाई छोडेर जाने पतिलाई त्याग्ने निर्णय गर्नु
 - म पात्रका श्रीमान् प्रकाशले घर छाडेर जानु

समूह 'ङ'

तलका कुनै तीन प्रश्नको समीक्षात्मक उत्तर दिनुहोस् : $3 \times 8 = 24$

१. 'अहल्या' कविताको मूलभाव प्रस्तुत गर्नुहोस् ।
२. 'मुनामदन' खण्डकाव्यमा धन र मनको द्वन्द्वलाई कसरी प्रस्तुत गरिएको छ, विवेचना गर्नुहोस् ।
३. 'औपन्यासिक पात्र जीवनको पृष्ठभूमिमा' निबन्धमा लेखकले जीवनको गहनता, महानता र भिन्नतालाई कसरी देखाएका छन् ? स्पष्ट पार्नुहोस् ।
४. 'हिउँका डोबहरू' कथामा कस्तो अस्तित्ववादी जीवन दृष्टि व्यक्त भएको छ, विवेचना गर्नुहोस् ।

विशिष्टीकरण तालिका (कक्षा १२)

क्षेत्र	विधा	ज्ञान र बोध			व्यवहारिक सिप			उच्च दक्षता			जम्मा प्रश्न	उत्तर दिनुपर्ने प्रश्न सङ्ख्या	अङ्क भार	
		अति छोटो	छोटो	लामो	अति छोटो	छोटो	लामो	अति छोटो	छोटो	लामो				
पाठ्यवस्तुको बोध	कथा		१								१	४	२०	कथा पाठको सङ्केतक अंश दिई कथावस्तु, पात्र, परिवेश, विचारपक्ष, उद्देश्य, भाव, शब्दशक्ति, रस, दृष्टिविन्दु, शीर्षक सार्थकता, भाषिक संरचनामध्ये बाट कुनै दुई प्रश्न सोध्ने र त्यसको छोटो उत्तर लेख्न लगाउने ।
	कविता		१								१			कविता पाठको सङ्केतक अंश दिई मूलभाव, लयविधान, शब्दशक्ति, शैलीपक्ष, रस, अलङ्कार र छन्दमध्ये बाट कुनै दुई प्रश्न सोध्ने र त्यसको छोटो उत्तर लेख्न लगाउने ।
	निबन्ध		१								१			निबन्ध पाठको सङ्केतक अंश दिई उद्देश्य, मूल विचार, परिवेशपक्ष, शीर्षक सार्थकता, प्रवृत्ति र भाषिकशैलीपक्षमध्ये बाट कुनै दुई प्रश्न सोध्ने र त्यसको छोटो उत्तर लेख्न लगाउने ।
	आत्मजीवनी		१								१			आत्मजीवनी पाठको सङ्केतक अंश दिई विषयवस्तु, प्रेरक सन्दर्भ, योगदान, जीवनवादी दृष्टिकोण, तात्कालिक सामाजिक जीवनको पहिचानमध्ये कुनै दुई प्रश्न सोध्ने र त्यसको उत्तर लेख्न लगाउने ।
साहित्य इतिहास	निर्धारित विधाका कालक्रम, मूल प्रवृत्ति र प्रतिनिधि स्रष्टा								४		४	३	१५	(क) नेपाली कथाको विकासक्रम, मूल प्रवृत्ति र स्रष्टा (ख) नेपाली कविताको विकासक्रम, मूल प्रवृत्ति र स्रष्टा (ग) नेपाली उपन्यासको विकासक्रम, मूल प्रवृत्ति र स्रष्टा (घ) नेपाली गीत गजलको विकासक्रम, मूल प्रवृत्ति र स्रष्टा (ङ) नेपाली नाटकको विकासक्रम (च) नेपाली निबन्धको विकासक्रम (छ) नेपाली समालोचनाको

														विकासक्रम (ज) नेपाली खण्डकाव्यको परिचय, विकासक्रम, खण्डकाव्यका तत्व, खण्डकाव्यको वर्गीकरण (उक्त विधाक्षेत्र मध्ये कालक्रम र तिनका मूल प्रवृत्ति तथा विशेषतामध्ये बाट कुनै तीन र तिनका प्रतिनिधि स्रष्टामध्ये बाट एक गरी चारथोटा प्रश्न सोध्ने र कुनै तीनको उत्तर दिन लगाउने)
सप्रसङ्ग व्याख्या/ भावविस्तार	कथा, निबन्ध, नाटक, कविता र खण्डकाव्य							३		३	२	१०	कथा, कविता, निबन्ध, नाटक, उपन्यास विधाबाट पाठगत कुनै तीन उद्धरण दिई कुनै दुई उद्धरणको सप्रसङ्ग व्याख्या / भाव विस्तार गर्न लगाउने	
सारलेखन/ घटना टिपोट	कथा, नाटक, खण्डकाव्य आत्मजीवनी र निबन्ध				१			१		२	१	६	कथा, नाटक, निबन्ध र खण्डकाव्यमध्ये कुनै दुई विधाको सार लेखन, मुख्य मुख्य घटना टिपोट, समीक्षा र घटनाक्रम मिलानमध्येबाट कुनै दुई प्रश्न सोधी कुनै एक प्रश्नको उत्तर लेख्न लगाउने	
समीक्षात्मक	कथा, कविता, निबन्ध, नाटक र खण्डकाव्य								४	४	३	२४	कथा, कविता, निबन्ध, नाटक र खण्डकाव्य विधामध्ये बाट विषयवस्तु, सन्देश, पात्रचित्रण, परिवेश, रस, अलङ्कार, छन्द, शब्दशक्ति, भाषाशैली, द्वन्द्व, शीर्षक सार्थकता, दृष्टिविन्दु, लयविधानमध्ये बाट कुनै चार प्रश्न सोधी कुनै तीन प्रश्नको समीक्षात्मक उत्तर दिन लगाउने	
जम्मा			४		१			६	४	१७	१३	७५		